

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง
THE SAFETY BEHAVIORAL CHANGE OF
THE OPERATION WORKERS OF
PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY

¹วสันต์ บุญล้อม

¹Wasan Boonlom

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), ประเทศไทย

Provincial Electricity Authority Area 2 (Northeast), Thailand.

¹sanpea2004@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : June 21, 2022; Accepted : July 24, 2022

บทคัดย่อ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้สูญเสียทรัพยากรและบุคลากรจากอุบัติเหตุในการทำงานไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยของพนักงานเอง บทความนี้ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง หลังการดำเนินโครงการ “การไฟฟ้าปลอดภัย” ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2563 ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการทำงานด้วยความปลอดภัย การส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ มีทัศนคติ และจิตสำนึกที่ดี ในเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการด้านความปลอดภัย และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย โดยเน้นการพัฒนาบุคลากร การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์ความปลอดภัยให้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการจัดทำคู่มือและขั้นตอนในการทำงานด้วยความปลอดภัย ซึ่งจากการศึกษาผลการดำเนินโครงการดังกล่าวพบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานทั้งหมดซึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 35.22 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 8.22 ปี และได้รับการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความ

¹ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรมและบริการ, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 8.10 ถูกกำหนดให้ทำกิจกรรมหยั่งรู้ความปลอดภัย (Kiken Yoshi Training, KYT) และ Safety talk ก่อนการทำงานในทุกๆ ครั้ง เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน การตรวจสอบให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอนความปลอดภัย เช่น การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) ตลอดระยะเวลาที่ทำงาน การสำรวจพื้นที่การทำงาน การวางป้ายเตือนอันตรายและกรวยยางเพื่อกั้นพื้นที่การทำงาน พื้นที่อันตราย ออกให้ชัดเจน การตั้งการทำงานของอุปกรณ์ป้องกันที่สถานีไฟฟ้าต้นทางเพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงานผิดพลาด การติดตั้งอุปกรณ์ต่อลงดินทุกครั้งที่มีการทำงานด้วยวิธีดับไฟ เน้นย้ำให้มีผู้ควบคุมและตรวจสอบ การทำงานแต่ละขั้นตอนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผลการประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม หลังการดำเนินโครงการ พบว่า โครงการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนัก และให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัย โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์ด้านความปลอดภัยยิ่งขึ้นโดยมีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานด้วยความปลอดภัย และส่งผลโดยตรงกับผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่งอย่างชัดเจน อีกทั้ง กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง หรือต้นแบบด้านความปลอดภัยให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อช่วยในการวางแผน การควบคุม และการป้องกันอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: ความปลอดภัย, พฤติกรรม, ขั้นตอนการทำงานที่ปลอดภัย

Abstract

In the past several years, the Provincial Electricity Authority (PEA) has lost a large number of humans and resources from the accidents at work that the main causes of the accidents are from the unsafe working behaviors of the workmen. This article is to study the safety behavioral changes in the operation of workmen in a provincial electricity authority after the operation of the project titled “Safety Electricity” from April 2021. This project focused on: the importance of the safety in working; promotion of workmen to have knowledge with the good attitude and consciousness in work safety to raise the standard of the safety management and create the safe culture. The project focused on the development of personnel, the management of safety instrument and equipment in accordance with the standards. Manuals for safety work procedures were also produced. From the study of the project operation, it was found that all the samples were males with: the

average age of 35.22 years; the average working experience of 8.22 years; and all of them were trained in the curriculum of the safety of working at the level of foremen; 8.1 % of them were trained on the safety discerning (Kiken Yoshi Training, KYT) and safety talk before every working period stressing on participation in work plan. The work is checked in accordance with the safety procedures, for example, wearing personal protective equipment (PPE) during working period, the survey of working area, the outstanding danger warning sign and rubber cone for working area partition and dangerous areas, the settlement of protective equipment at the electricity origin station to prevent the danger in case of the working mistake, the settlement of grounding device in every putting out operation. It has been stressed that there must be supervisors and inspectors in all procedures of work. Regarding the evaluation through the behavior observation form after the project operation, it was found that the project could help the workmen to get more knowledge, understanding, awareness and focus on the safety especially the better usage of safety equipment with the tendency in changing behavior towards safety work. This directly and clearly resulted in the safety operation of the provincial electricity authority. Furthermore, all activities of the project have been used as guidelines or models for the safety operation of other provincial electricity authorities in efficiently and effectively planning, controlling and preventing dangers from working in the future.

Keywords: Safety, Behavior, the Safety Operation Procedures

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทย กำลังเข้าสู่ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ จากภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เปลี่ยนจากภาคการผลิตสินค้า ไปสู่ภาคบริการมากขึ้น เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง ในขณะเดียวกันเศรษฐกิจของประเทศ ก็ยังคงเร่งขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การใช้พลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.80 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของการใช้น้ำมันสำเร็จรูปและไฟฟ้า ซึ่งเป็นพลังงานหลัก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นองค์กรของรัฐที่มีความมุ่งมั่นในการให้บริการพลังงานไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินภารกิจในการจัดหา ให้บริการพลังงานไฟฟ้าและดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งด้านคุณภาพ

และบริการโดยการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ผ่านมา กฟภ. ได้เน้นในเรื่องการให้บริการลูกค้าเป็นหลัก แต่สิ่งที่สำคัญในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ คือพนักงาน จะเห็นได้ว่าในหลายปีที่ผ่านมา กฟภ. ต้องสูญเสียพนักงาน จากอุบัติเหตุในการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นจำนวนมาก จากสถิติการประสบ อุบัติเหตุจากการทำงาน ช่วงปี 2553-2562 พบว่า เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน 528 ครั้ง ส่งผลให้พนักงานเสียชีวิต 147 คน บาดเจ็บ 507 คน และยังส่งผลกระทบต่อประชาชน เสียชีวิต 17 คน บาดเจ็บ 29 คน เนื่องจาก กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าไม่ปลอดภัยตามกฎหมาย กฟภ. ต้องขอใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ประสบอันตรายมูลค่าสูงกว่า 30 ล้านบาท อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการถูกกระแสไฟฟ้า ยานพาหนะ วัสดุตกหล่น และการตกจากที่สูง สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัย ขั้นตอนการทำงานที่ปลอดภัย ไม่ดับไฟทำงาน ไม่ตรวจสอบว่ามีแรงดันไฟฟ้าหรือไม่ ติดตั้งอุปกรณ์ ต่อลงดินในขณะที่ทำงานแบบดับไฟ ไม่ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) ทั้งยังพบว่า พนักงานส่วนใหญ่ ขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกด้านความปลอดภัย ไม่มีการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ขาดความตระหนัก และละเลยต่อความปลอดภัย ทุกภาคส่วนต่างพยายามกำหนด วิธีการ หรือกระบวนการที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน โดยในอดีตจะเน้นไปที่ รายละเอียดในการออกแบบงาน เครื่องจักร วิธีการทำงาน และการกำหนดให้สวมใส่ อุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) แต่หาก วิเคราะห์สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่แท้จริง จะพบว่าอุบัติเหตุส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นจาก สภาพแวดล้อม แต่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ปฏิบัติงาน จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมาจากเรื่องพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ดังนั้น การจะลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจึงควรเริ่มต้นที่การปรับ พฤติกรรมในการทำงาน

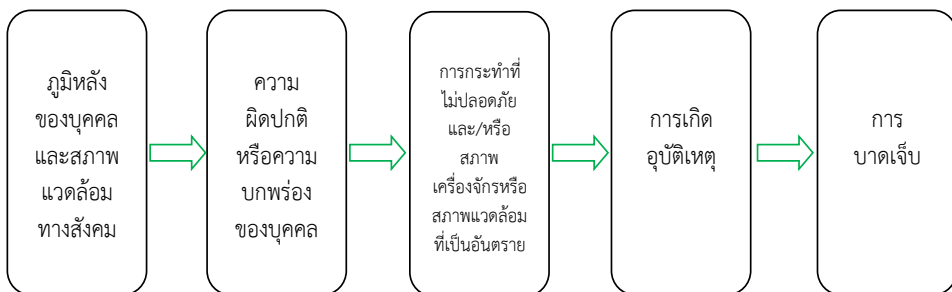
กฟภ. ได้ให้ความสำคัญกับการทำงานด้วยความปลอดภัย โดยได้นำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ มีทัศนคติ และมีจิตสำนึกที่ดี ในการทำงาน ยกย่องมาตรฐานการจัดการด้านความปลอดภัย สร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย เพื่อมุ่งสู่ความเป็น Safety performance ที่เป็นเลิศ ตามนโยบายของผู้ว่าการ ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ดังนั้น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง จึงได้ดำเนินโครงการ “การไฟฟ้า ปลอดภัย” เพื่อนำไปสู่การลดและป้องกันอุบัติเหตุ อันเนื่องมาจากการทำงานในอนาคต พร้อมทั้งหาแนวทางในการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัย อันจะนำไปสู่การทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยความปลอดภัย เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการด้าน ความปลอดภัยให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอื่น ๆ นำไปใช้พัฒนาต่อไป

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

1. ทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุ

1.1 สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ คือ การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) และสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) H.W. Heinrich ได้พัฒนาแนวคิดว่าการเกิดอุบัติเหตุสามารถป้องกันได้ และสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ คือ ความผิดพลาดของมนุษย์ ร้อยละ 88 เกิดจากสิ่งแวดล้อมหรือทางกายภาพ ร้อยละ 10 และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถป้องกันได้ เช่น ภัยธรรมชาติ ร้อยละ 2 ซึ่งความผิดพลาดของมนุษย์มีสาเหตุมาจากการสอนงานที่ผิด พนักงานไม่มีความสามารถ การไม่มีกฎระเบียบ การสูญเสียสมาธิ การทำงานที่ไม่ปลอดภัย สภาวะจิตใจที่ไม่เหมาะสม สภาพร่างกายที่ไม่เหมาะสม ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็น ทฤษฎีโดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุ (Domino Theory of Accident Causation) ปัจจัยซึ่งแทนด้วยแท่งสี่เหลี่ยมที่เกี่ยวข้องกันของอุบัติเหตุ มี 5 อย่าง คือ

- 1) ภูมิหลังของบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคม
- 2) ความผิดปกติหรือความบกพร่องของบุคคล
- 3) การกระทำที่ไม่ปลอดภัย และ/หรือ สภาพเครื่องจักรหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย
- 4) การเกิดอุบัติเหตุ
- 5) การบาดเจ็บ

ภาพที่ 1 ทฤษฎีโดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุ (Domino Theory of Accident Causation)

ซึ่งการบาดเจ็บ เป็นผลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ หลายขั้นตอนและเป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย อุบัติเหตุที่เป็นต้นตอของการบาดเจ็บจะเป็นผลเนื่องจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของมนุษย์ และ/หรือ สภาพเครื่องจักร หรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย ซึ่งการเกิดขึ้นของอุบัติเหตุเป็นกระบวนการคล้ายการตั้งแท่งตัวโดมิโน วางเรียงใกล้ ๆ กัน เมื่อแท่งใดแท่งหนึ่ง

ลัมก็จะทำให้แก่งอื่น ๆ ลัมไปด้วย การป้องกันอุบัติเหตุทำได้ด้วยการกำจัดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง โดยเฉพาะปัจจัยที่ 3 ออกจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

1.2 การป้องกันอุบัติเหตุจะกระทำได้โดยการควบคุมการกระทำของมนุษย์ เครื่องจักรและสภาพแวดล้อมไปพร้อมกัน การกำจัดอุบัติเหตุสามารถป้องกันได้หมด โดยอาศัยหลัก 3E คือ

1) Engineering วิศวกรรม คือ การใช้ความรู้ทางวิชาการด้านวิศวกรรม สาขาต่าง ๆ มาใช้ในการคำนวณและออกแบบเครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีสภาพการใช้งานที่ปลอดภัย

2) Education การศึกษาอบรม คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุบัติเหตุ และการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน

3) Enforcement การออกกฎบังคับ คือ การออกกฎระเบียบ หรือ ข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเดียวกัน และเป็นมาตรการควบคุมบังคับให้พนักงาน ปฏิบัติตาม โดยการประกาศให้ทราบทั่วกัน หากผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ โดยการนำหลักการ 3E ไปใช้นั้น จะต้องดำเนินการพร้อมๆ กัน จึงจะทำให้การป้องกัน อุบัติเหตุและการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. พฤติกรรมความปลอดภัย

2.1 ความปลอดภัยในการทำงาน คือ สภาพแวดล้อมของการทำงานที่ปราศจาก ภัยคุกคาม ไม่มีอันตรายและความเสี่ยงใดๆ ในทางปฏิบัตินั้นอาจจะไม่สามารถควบคุม อันตรายหรือความเสี่ยงในการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ การบาดเจ็บ การพิการ การตาย ได้ทั้งหมด แต่ต้องมีการดำเนินงานการจัดการความปลอดภัย เพื่อให้เกิดอันตรายหรือ ความเสี่ยงน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.2 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน คือ การปฏิบัติตัวเพื่อก่อให้เกิด ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ที่พยายามหลีกเลี่ยง ป้องกันการเกิดอันตราย บาดเจ็บ พิการ ตาย ทุพพลภาพ หรือการสูญเสียทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการทำงาน

2.3 การกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ การทำงานไม่ถูกวิธีหรือไม่ ถูกขั้นตอน การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เช่น อุบัติเหตุเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม แก้ไขป้องกัน ไม่ได้ ความไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ความประมาท พลังเพลอเหม่อลอย การมีนิสัยชอบเสี่ยง การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ คัมครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) การแต่งกาย ไม่เหมาะสม การถอดเครื่องกำบังส่วนอันตรายของเครื่องจักรด้วยความรู้สึกรำคาญ ทำงานไม่สะดวกหรือถอดออกเพื่อซ่อมแซมแล้วไม่ใส่กลับคืน การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์

ต่างๆ ไม่เหมาะสมกับงาน การหยอกล้อกันระหว่างทำงาน การทำงานโดยที่ร่างกายและจิตใจไม่พร้อมหรือผิดปกติ เช่น ไม่สบาย เมื่อยเมื่อย คัดสารถเสียด มีปัญหาครอบครัว เป็นต้น

การดำเนินโครงการความปลอดภัย

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง เริ่มดำเนินโครงการ“ความปลอดภัย”ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2563 โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ประเมินสถานะความพร้อมของบุคลากรและโครงสร้างการดำเนินงาน การกำกับดูแลงานด้านความปลอดภัย โดยกำหนดนโยบายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน จัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย ประเมินความสอดคล้องในการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรรหาบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ ตามกฎหมาย ส่งผู้ปฏิบัติงานเข้ารับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร และระดับหัวหน้างาน และขึ้นทะเบียนกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด รวมถึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อยกระดับการดำเนินงานด้านความปลอดภัย จัดทำโครงสร้างการบริหารงานการไฟฟ้าปลอดภัยขึ้น โดยกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ ประกาศให้ทุกหน่วยงานได้รับทราบและถือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. การประเมินสถานะความพร้อมเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานและอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) โดยทำการสำรวจสภาพความพร้อมใช้งาน พบว่าเครื่องมือและอุปกรณ์บางส่วนยังไม่เพียงพอและไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดหาเพิ่มเติมและให้หัวหน้างานทำการตรวจสอบความพร้อมใช้งานของอุปกรณ์ทุกวันก่อนเริ่มงาน หากพบว่า มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ชำรุดให้ดำเนินการแจ้งส่วนที่เกี่ยวข้องซ่อมแซมในทันที

3. จัดทำขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย โดยดำเนินการประเมินความเสี่ยงทุกกระบวนการ ทั้งสิ้น 19 กระบวนการ และจัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติวิธีการทำงานที่ปลอดภัย (Work Instructions) ซึ่งเป็นเอกสารที่อธิบายวิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและปฏิบัติได้อย่างปลอดภัยสำหรับทุกหน่วยงาน ทุกขั้นตอน และตรวจประเมินโดยทีมตรวจสอบความปลอดภัยของชุดปฏิบัติงาน โดยใช้แบบตรวจความปลอดภัยในการทำงาน (Check list)

4. การกำกับดูแลงานด้านความปลอดภัย โดยการแต่งตั้งคณะทำงานการไฟฟ้าปลอดภัย และมีการจัดประชุมทบทวนการดำเนินงาน และกำหนดให้มีการตรวจประเมินภายในเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานด้านความปลอดภัยมีการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล ซึ่งผลการตรวจประเมินจะจัดทำเป็นรายงานโดยทีมผู้ตรวจประเมินและเสนอ

ให้ผู้บริหารพิจารณาดำเนินการแก้ไขและการป้องกันโดยเร็ว พัฒนาการดำเนินงานการตรวจวัดและการตรวจติดตามด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

1. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยเก็บข้อมูลแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional study) ทำการศึกษาหลังการดำเนินโครงการ “การไฟฟ้าปลอดภัย” โดยศึกษาในระหว่างเดือนธันวาคม 2563 - กรกฎาคม 2564 ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในระบบไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแห่งหนึ่ง ด้วยการสัมภาษณ์พนักงาน และใช้แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 74 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ผลการศึกษา

2.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 35.22 ปี ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 8.22 ปี ปฏิบัติงานแก้ไขเหตุการณ์ไฟฟ้าขัดข้อง ร้อยละ 73.20 ปฏิบัติงานปรับปรุงซ่อมแซมระบบไฟฟ้า ร้อยละ 14.60 และปฏิบัติงานก่อสร้างระบบไฟฟ้า ร้อยละ 12.20 ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน

2.2 ด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนดำเนินโครงการ มีผู้ควบคุมงานผ่านการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 8.10 และหลังโครงการ มีผู้ควบคุมงานผ่านการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 67.60 เพิ่มขึ้น 8.30 เท่า โดยมีการจัดอบรมและทบทวนความรู้ เรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้า ให้กับพนักงานผู้รับเหมาช่วง และผู้ปฏิบัติงานในระบบจำหน่าย

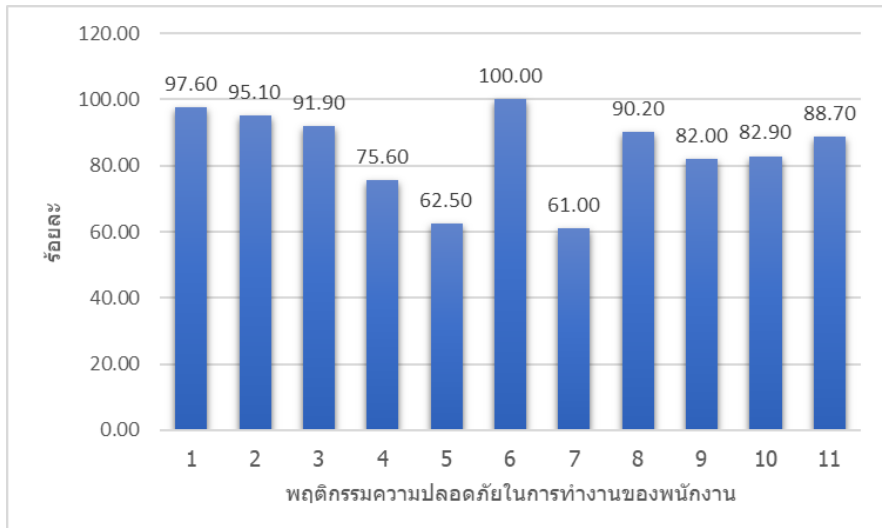
2.3 ด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

ผลการศึกษา พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานหลังการดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

1) มีการสำรวจตรวจสอบพื้นที่ก่อนการทำงาน ร้อยละ 97.60

2) ผู้ควบคุมงานมีการอธิบายงานให้กับทีมงานได้เข้าใจและเน้นย้ำขั้นตอนก่อนการทำงาน ร้อยละ 95.10

- 3) มีการตั้งการทำงานของอุปกรณ์ป้องกันที่สถานีไฟฟ้าต้นทาง เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงานผิดพลาด ร้อยละ 91.90
- 4) มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ กพภ.กำหนด ร้อยละ 75.60 และมีการตรวจสอบความพร้อมใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ก่อนเริ่มงาน
- 5) มีการตรวจสอบแรงดันไฟฟ้าก่อนการขึ้นปฏิบัติงานบนเสาไฟฟ้า ร้อยละ 62.50
- 6) ติดตั้งอุปกรณ์ต่อลงดินทุกครั้งี่ทำงานแบบดับไฟฟ้า ร้อยละ 100
- 7) กั้นพื้นที่ทำงาน วางป้ายเตือนอันตรายและกรวยยาง ร้อยละ 61.00
- 8) พนักงานสวมรองเท้าบูท ร้อยละ 90.20
- 9) สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 82.00
- 10) สวมถุงมือยางและถุงมือหนัง แรงสูง-แรงต่ำ ร้อยละ 82.90
- 11) คาดเข็มขัดนิรภัยและสายกันตก ร้อยละ 88.70 และมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ มีการตรวจสอบความพร้อมของพนักงาน ความพร้อมของร่างกาย กิจกรรมการบริหารก่อนส่งมอบะการทำงาน ขณะทำงานไม่ดื่มของมึนเมา และไม่หยอกล้อเล่นกันขณะทำงาน

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงร้อยละ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน

2.4 การดำเนินกิจกรรมด้านความปลอดภัย (PEA Safety culture Activity, PSC)

ผลการศึกษา พบว่า มีการดำเนินกิจกรรม PSC อย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินกิจกรรม KYT และ Safety talk ทั้งองค์กรจำนวน 71 ครั้ง โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม และดำเนินกิจกรรม ณ จุดปฏิบัติงาน 399 ครั้ง และในแต่ละเดือนมีจำนวนครั้ง

ในการดำเนินกิจกรรมที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับโดยมีการรายงานผลให้ผู้บริหารทราบในทุกๆ ครั้ง

บทสรุป

จากผลการศึกษา พบว่าการดำเนินโครงการ“การไฟฟ้าปลอดภัย”มีส่วนช่วยทำให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับการใช้อุปกรณ์ความปลอดภัย และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานหลังการดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีการตรวจสอบความพร้อมใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ก่อนเริ่มงาน มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย และมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นเพราะพนักงานมีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ กฟผ.กำหนด มีการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) เพื่อลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน ในขณะเดียวกันการได้รับจัดสรรเครื่องมือ และอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) ก็มีความสำคัญกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน โดยนายจ้างจะต้องจัดและดูแลให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment, PPE) ตลอดเวลาที่ทำงาน การได้รับคำแนะนำจากหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน และเพื่อนร่วมงาน สามารถเพิ่มความรู้อุปกรณ์ในการทำงาน ลดพฤติกรรมเสี่ยงในการทำงาน ซึ่งพนักงานต้องมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดี มีประโยชน์และเหมาะสม ดังนั้น การตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำก็ขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อเสียของพฤติกรรมนั้น โดยพนักงานสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย เพราะเรื่องของความปลอดภัยเป็นสิ่งที่พนักงานจะต้องมีความตระหนักโดยตัวของพนักงานเอง และผู้บริหารสูงสุดต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย และผู้บริหารทุกระดับจำเป็นต้องมีบทบาทในการสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้พนักงานทุกคนทำงานได้อย่างปลอดภัย และใช้เป็นแบบแผนในการทำงานของทุกคนในองค์กร อันจะนำมาซึ่งวัฒนธรรมความปลอดภัยขององค์กร และการกำหนดมาตรการการดำเนินงานด้านความปลอดภัยแบบองค์รวมที่สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้ ซึ่งผลการดำเนินโครงการ“การไฟฟ้าปลอดภัย”สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการดำเนินการด้านความปลอดภัยแก่หน่วยงานอื่น ๆ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ. (2559). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (54102) หน่วยที่ 1-7 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กองวางแผนวิสาหกิจ ฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์. (2563). *แผนยุทธศาสตร์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2557-2566 (ทบทวนครั้งที่ 5 พ.ศ.2562)*. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ ฝ่ายธุรการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.
- กองความปลอดภัยอาชีวอนามัย ฝ่ายบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัย. (2563). *สถิติอุบัติเหตุ ของ กฟภ. ปี 2562*. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ ฝ่ายธุรการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2559). *พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 2564, จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/blueprint-thailand-4/
- ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศพลังงาน สำนักนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.). *สถานการณ์พลังงาน 6 เดือนแรก ของปี 2564 และแนวโน้มทั้งปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 2564, จาก <http://www.eppo.go.th/index.php/th/eppo-intranet/itemlist/category/333-caenergysituation>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2521). *พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551*. สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/A/036/17.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2554). *พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2554/A/004/5.PDF>

